

КАКВА ТРЯБВА ДА БЪДЕ РОЛЯТА НА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО

Активното участие на България в европейската общност претърпя метаморфоза, която се обуславя не само от натрупаните години и опит в качеството на пълноправен член, но и с оглед на регионалните и глобални събития - с тяхното отражение в международната реалност. Действителността днес се характеризира с несигурност от икономическо, социално, политическо и екологично естество¹. В тази турбулентност от конфликти, на дневен ред и с най-висш приоритет е отговорът на усложнената международна среда с акцент върху над-националните Цели за развитие 2030 по програмата на ООН² в рамките на Глобалната стратегия на Европейския съюз³. Това е необходимата възможност за приемственост и реализиране на съвместни усилия в името на безопасно, справедливо и устойчиво бъдеще.

Комуникирането на споделена визия е обединението за по-силна Европа с обща визия и общи действия. Движещата сила на България е определена безусловно и конкретно: предстоящото председателство на Съвета на Европейския съюз⁴. В този контекст „гласът“ на страната ни ще излезе отвъд правото на вот при обсъжданите въпроси по програма Европа 2020⁵ и ще

¹ „световна икономическа криза; държави, оказващи помощ на банки; застаряващо население, което застрашава конкурентоспособността на нашите икономики и устойчивостта на нашите социални модели; натиск за понижаване на разходи и заплати; предизвикателства на изменението на климата и засилваща се енергийна зависимост; изместване на изток в световното разпределение на производството и спестяванията. Освен всичко това над нас тегнат и заплахите на тероризма, организираната престъпност и разпространението на оръжия за масово унищожение.“, ПРОЕКТ „ЕВРОПА 2030“ Предизвикателства и възможности, Доклад до Европейския съвет от групата за размисъл относно бъдещето на ЕС през 2030 г, Люксембург, Служба за публикации на Европейския съюз, 2010 г., ISBN 978-92-824-2695-1

² United Nations Development Programme, „Sustainable Development Goals“, <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>, последен достъп 03.12.2016 година

³ Европейска комисия - Съобщение за медиите, „Европейската комисия приветства новата програма на Организацията на обединените нации за устойчиво развитие до 2030 година“, Брюксел, 25.09.2015 г., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5708_bg.htm, последен достъп 03.12.2016 година

⁴ „РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА от 1 януари 2007 година относно реда, по който ще се изпълнява мандатът на председателството на Съвета (2007/5/ЕО, Евратом)“, http://publications.europa.eu/resource/cellar/f6a762b2-fb77-492e-9d80-afd536436868.0001.02/DOC_1, последен достъп 03.12.2016 година

⁵ „The Europe 2020 strategy is the EU's agenda for growth and jobs for the current decade. It emphasizes smart, sustainable and inclusive growth as a way to overcome the structural weaknesses in Europe's economy, improve its competitiveness and productivity and underpin a sustainable social market economy.“, Европейска комисия, „Стратегия Европа 2020“, https://ec.europa.eu/info/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en, последен достъп 03.12.2016 година

придобие публичност, която ще спомогне при адресирането на адекватен отговор за предизвикателствата по приоритетите: общ енергиен пазар, икономически растеж и мигрантска криза⁶.

Постигнатата либерализацията на енергийния пазар за стопански и битови клиенти в България⁷ не може да се разглежда като самоцел в икономически контекст. Първоизточникът за тази необходимост се отнася до стратегията за общ енергиен пазар на Европейския съюз. Главното ядро при тази свързаност на мрежите ще бъдат възобновяемите източници с нулеви нива на вредни емисии⁸. Резултатите на България в това отношение са изпреварващи прогнозните очаквания и е реализирана „националната цел от 16% дял на енергията от възобновяеми източници (ВИ) в брутното крайно потребление на енергия в страната за 2020 г. През 2013 г. и 2014 г. увеличаването на дела на използваната енергия от ВИ продължи, като беше постигнат съответно 19.0 % и 18.0 % дял на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия“⁹. Тези показатели засвидетелстват ангажимента на страната ни по тази политика за устойчиво развитие в икономически аспект за независимост от трети страни при доставките и отговорност към околната среда. Географската локация на България е друг стратегически ресурс при изграждането на мрежата от енергийни хъбове. В допълнение към силната позиция на държавата може да се причислят резултатите за находището на нефт от блок „Хан Аспарух“ в Черно море¹⁰.

⁶ „Приоритети на Председателството - Мигрантската криза, икономическият растеж и общият енергиен пазар“, <http://europa.bg/bg/articles/news/2016/09/12/prioriteti-na-predsedatelstvoto-migrantskata-kriza-ikonomichekiyat-rastezh>, последен достъп 03.12.2016

⁷ Българска независима енергийна борса ЕАД, „История“, <http://www.ibex.bg/bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81/%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F/>, последен достъп 03.12.2016

⁸ ДИРЕКТИВА 2009/72/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0072&from=bg>, последен достъп 03.12.2016 година

⁹ Министерство на енергетиката, Р България, „Трети национален доклад за напредъка на България в насърчаването и използването на енергията от възобновяеми източници“, декември 2015, Ref. Ares (2016)32682 - 05/01/2016, <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/progress-reports>, последен достъп 03.12.2016 година

¹⁰ „Total is conducting the first deep offshore exploration in Bulgaria“, <http://bg.total.com/en/total-conducting-first-deep-offshore-exploration-bulgaria>, последен достъп 03.12.2016 година

Стимулирането на икономическия растеж включва не само ефективното управление на ресурси и договорни отношения с трети страни, но също така и поощряващи механизми на стратегическо развитие. Увеличаването на добавената стойност чрез интегрирането на иновации и повишаване на нивата на заетост, чрез стимулиране на предприемачеството, са сред отчетените през 2010 година постижения на малките и средни предприятия¹¹. „Взети заедно, МСП са осигурили над две трети (87,5 милиона) от всички възможности за заетост в частния сектор в ЕС и 58,4 % от общата брутна добавена стойност, в сравнение с 43-те хиляди големи предприятия, които представляват едва 0,2 % от предприятията в ЕС.“¹² Актуалната Национална стратегия за насърчване на малките и средни предприятия 2014 – 2020 на Министерство на икономиката и енергетиката уеднаквява приоритетите на страната ни с тази на Европейския съюз и ще даде възможност резултатите да бъдат съизмерими с тези в другите държави от общността¹³. Промяната на механизмите за оценка, разпределение и контрол върху изпълнението на проекти по тази програма трябва да звучи като ясен сигнал към държавите-партньори, че в България се утвърждават споделените стойности за просперитет чрез насърчване на предприемачеството и иновации. В това отношение българският опит може да бъде за пример, как в условия на икономическа рецесия, чрез фокус върху индивидуалното предприемачество, резултатите могат да бъдат изведени към положителна перспектива¹⁴.

¹¹ Европейска комисия, „Small and medium sized enterprises: the situation in EU Member States 2010“, Brussels, 4 October 2011, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-661_en.htm?locale=en, последен достъп 04.12.2016 година

¹² Европейска комисия, „МСП: в доклада на Комисията се посочва, че икономическият климат застрашава резултатите; седмица на МСП от 3 до 9 октомври“, 22.10.2010, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1149_bg.htm, последен достъп 04.12.2016 година

¹³ Министерство на икономиката, Република България, „Национална стратегия за насърчване на МСП в България 2014-2020: Small Business Act“, <https://www.mi.government.bg/bg/themes/national-strategy-for-small-and-medium-sized-enterprises-2014-2020-small-business-act-11-285.html>, последен достъп 04.12.2016 година

¹⁴ „Бързо растящите малки и средни предприятия са около 6% от всички МСП, но създават 40% от добавената стойност, генерирана от МСП. Те могат да бъдат срещнати във всяка административна област на страната и във всички сектори, но 27% от тях са от промишлеността и още 8% от услугите. Ако може да се счита, че съществува зависимост между увеличение на оборотите и заетостта, то около 20% ръст на оборотите води до около 11% ръст на заетостта, следователно тези 1700 МСП биха могли да осигурят още минимум 3700 допълнителни работни места годишно, прибавени към 35 000 работни места, които вече са осигурили.“, пак там

И ако при първите два приоритета – енергиен и икономически – България е вътрешен участник в системата на европейско взаимодействие, то казусът с миграцията определя по-различна роля на страната ни. Нейната гранична позиция и функцията на медиатор при управлението на тази криза са с по-ясно изразен характер. Статистическите показатели свидетелстват за увеличаваща се тенденция на легална миграция към страните от Западна Европа¹⁵ и натиск за нелегално навлизане¹⁶. Като повод могат да се посочат политическите събития в Близкия изток, Африка и Северна Азия в допълнение с ескалирането на военни конфликти в тези региони. Това формира интензивни групи с натрупване започвайки от 2011 с Арабската пролет, последвани от промяната на режима в Либия и изострянето на сблъсъците за власт 2011 – 2012 и бежанската вълна от териториите на Сирия, Афганистан и Еритрея¹⁷. Усилията на българската държава са баланс между меки и твърди политики. Граничната зона с Турция се охранява в партньорство с Европейската агенция за гранична и брегова охрана (FRONTEX)¹⁸ и държавата ни е пример за ефективно и координирано партньорство. Тук се откроява и най-голямото предизвикателство по повод събитията вътре в нашата държава, които са част от новите реалности. Те са свързани с тенденции, характерни в глобален аспект: настъпват промени, които са политически израз за смяна на ориентацията във взаимодействие и партньорство. Крайните националистически движения, които се противопоставят на либерализма и социализма, са характерни за консервативната революция, позната от периода между двете световни войни и открояваща се в идеологията на „Третият райх“ на Артур Мьолер ван ден Брук и „Политически понятия“ на Карл Шмит¹⁹. Преодоляването на тази заплаха за единна Европа на сигурност и мир трябва

¹⁵ ЕВРОСТАТ, Европейска комисия, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tps00001>, последен достъп 04.12.2016 година

¹⁶ European Border and Coast Guard Agency, „Migratory routes map“, <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>, последен достъп 04.12.2016 година

¹⁷ The Council on Foreign Relations, „Europe’s Migration Crisis“, 23.09.2015, <http://www.cfr.org/refugees-and-the-displaced/europes-migration-crisis/p32874>, последен достъп 04.12.2016 година

¹⁸ FRONTEX, „Frontex to reinforce its activities in Bulgaria“, 05.08.2016, <http://frontex.europa.eu/news/frontex-to-reinforce-its-activities-in-bulgaria-PkLluH>, последен достъп 04.12.2016 година

¹⁹ Карастоянов, Стефан. Политическа география, Геополитика, Геоstrategия (стр. 69-72). УИ „Св. Кл. Охридски“, ISBN 978-954-07-2756-1, трето основно преработено издание, 2008.

да бъде потърсена в развитието на системите за увеличаване на сигурността, като Интелигентни граници²⁰.

Работейки за изграждането на трите фундамента с акцент независимост, устойчивост и сигурност, България има своята роля с изключително значение и то в съвсем обозримо бъдеще. Нейният глас по време на ротационното председателстване трябва да е израз на единство, което произтича от самата нея и в партньорството с останалите държави в Европейската общност. Постигнатото през последните години от българските институции е значимо и в синхрон с основните принципи, отстоявани от европейските и световни организации – на свобода, солидарност и отговорност. Това са общочовешки категории. Точно те могат да дадат отговор в усложнената международна действителност на предизвикателства щом са част от философията за лидерство в глобална среда на младото поколение. И цялото бъдеще е там. А нека си го кажем, каквото и да се прави, бъдещето ще дойде, дами и господа.

²⁰ Европейска комисия, „Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing an Entry/Exit System (EES) to register entry and exit data and refusal of entry data of third country nationals crossing the external borders of the Member States of the European Union and determining the conditions for access to the EES for law enforcement purposes and amending Regulation (EC) No 767/2008 and Regulation (EU) No 1077/2011“, 06.04.2016, Брюксел, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/securing-eu-borders/legal-documents/docs/20160406/regulation_proposal_entryexit_system_borders_package_en.pdf, последен достъп 04.12.2016 година